

Aastaraamat
Ewangeliumi Lutheruse usu
lastele.

Rottuseadnud
K. v. G.

Ревель, 1898.

Печатано въ типографіи насл. Линдфорса.

Aastaraamat

Ewangeliumi Lutheruse usu

lastele.

Rõõksu seadnud

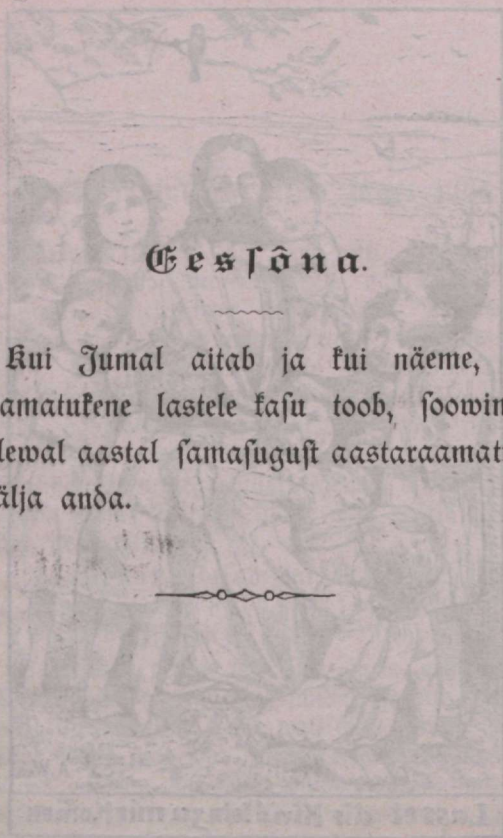
R. v. G.

Ревель,

Печатано въ типографіи наслѣдниковъ Линдфorsa.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 24. Июля 1898 года

A faint, light-colored illustration in the background depicts a family group. In the center, a woman with long dark hair sits, holding a young child on her lap. To her left, another child is visible. To her right, a man sits, also holding a child. The scene is set outdoors with some foliage visible at the top.

Gesõna.

Kui Jumal aitab ja kui näeme, et
raamatukene lastele kogu toob, soowime
tulewal aastal samasugust aastaraamatut
välja anda.

Lasset die Kindlein zu mir kommen.

Laste lapjukesed minu juure tulla.

Laste lapsukesed minu juure tulla!

Armsad lapsed, kas olete pilti meie raamatuse eesotsas heaste tähele pannud? Teie tunnete ommeti seda kallist lugu, mis püha Luukas meile omas ewangeliumis, 18-mas peatükis, 15—17-nema salmini jutustab. Toodi lapsukesi Issanda juure, et ta oma käed nende peale paneks ja neid õnnistaks. Aga jüngrid sõitlesid laste emad, sest nad arvasid, et Issandal wanemate inimestega küllalt tegemist oli, et lapsed temale aina tülikis oleksid. Siis rääkis Jeesus jüngrid wastu:

„Laste lapsukesed minu juure tulla, ja ärge keelake neid mitte, sest nende pärast on Jumala riik!“

Seda lugu näete teie siin meie pildi peal. Waatke, kuidas lapsed Issanda Jeesuse ümber kofku on kogunud, kui waitseste nemad tema sõnad tähele panewad. Mis Issand siis nendele ütleb? Külap ta kõne mõis väga armas ja lahke olla, et naad nii tõsiselt kuulawad. Isegi kõige noorem lapsuke Issanda käe peal waatab

nii mõistlikult meie otša, nagu mõistaks ta kõik ära, mis Õnnistegija räägib, ja wanem pois Jssanda põlvede ees seisab mõttes ja paneb kõik sõnad tallele.

Waatke lapsed, see on esimene kristlik lastekool, sest enne Kristust ei võinud ju ka ristiusku olla. Ja mis tark ja kallis õpetaja oli Jssand Jeesus Kristus! Paremat ei ole iialgi maa peal olnud ja ei või ka taewas olla. Kui lahke ja helde on ta laste vastu. Mis suuri imestamise väärt asju räägib ta neile! Kas teie ei tahaks ka hea meelega pealt kuulata? Aga waatke, meie võime terwet piibli raamatut läbi lugeda, meie ei leia seal mitte, mis Õnnistegija lastega on kõnelenud. Külap need lapsed, kes seal tema juures olivad, on eluajal tema sõnad meeles pidanud, aga naad ei ole neid mitte kirja pannud. Teie ütlete wiist: „Rahju!“ — Jah, muidugi on sest kahju, mitte üksnes lastele, waid ka meile wana inimestele, meie oleksime ka õppinud, mis meie astele peame õpetama ja see oleks meile kalliks eeskujuks olnud.

Et meie nüüd kord oleme küsinud, mis Jssand küll lastele on kõnelenud, siis katsume, nii heaste kui mõistame, selle peale wastust anda. Teie teate, armsad lapsed, et Jssand Jeesus Kristus taewast on maa peale tulnud, inimesed õndsaks tegema, neile nende patud andeks andma

ja neile taewa riiki awama. Nii oli Jssand Jeesus maa peal nagu wõõras, tema kodupaik on taewas. Nüüd ütleb ta lastest: „Nende p ä r a l t o n t a e w a r i i k“, see tähendab, et taewariik ka neile on awatud. Kui nüüd Jssanda Jeesuse kodupaik taewas on, ja ka lastele taewariik lahti seisab, siis wõiwad naad otsekohe Jssanda juure tulla ja on tema päralt.

Nüüd teame ka, kellest Jssand lastega on kõnelenud. Kellest muust kui taewa riigist? See on ju Jssandale peaasi. Ta räägib siis lastega nendest ühisest kodupaigast. Sest saadik, kui Kristus siit maa pealt lahkus ja taewa läks, ei ole ka meie kodumaa mitte siin maailmas, waid ülewal taewas, kus Kristus on igaweses walguses. Külap Jssand rääkis lastega omast taewasest isast ja õpetas neid filmad ülestõsta taewa poole ja rääkis neile, kui üliwäga kena taewariik on. Mis teie arvate, lapsed, kui praegu keegi taewast maha tuleks ja meile taewa riigi auust jutustaks, kas meie ei kuulaks süda ja meelega?

Aga külap Jssand Jeesus neile weel rohkem on rääkinud. Oma jõuuga ei saa ükski inimene taewasse. Üksi need, kes Jssandat armastawad, ja ennast temast lasewad juhataada, saawad tema riiki: „Ükski ei saa Jsa juuremuidu kui minu läbi“ ütles Jeesus oma jüngrite wastu, ja see maksab ka laste kohta. Ka neil

ei ole muud teed taewasse, ja seda teed on Jssand nende weikestele näidanud. Sest mis kasu mull sest on, kui teegi mulle ühest ime-tenast maaft räägib, kus häda ega muret ei ole ja kus kõik filmawesi kuivatatud saab, aga ma ei tea teed selle maale? Jssand on ise tee selle imemaale. Tema ütleb: „Res mind näeb, see on Jsa näinud“ ja nõnda võime ka öelda: „Res Jeesust armastab, teda armastab Jsa ka.“

Aga ehk teie küsite: „Miks peame Jeesust armastama?“ Armsad lapsed, kas teie tõeste nõnda võite küsida? Meie peame teda sellepärast armastama, et ta meie Snnistegi ja on, kes kõik meie wigasid tahab parandada ja meie pattusid tahab andeks anda, kes piina ja waewa meie eest on kannatanud ja meie eest risti peal on ärasurnud. Meie ei küsi ju ka mitte, miks meie isa ja ema peame armastama. Meie teame, et naad meid armastawad ja see armastus teeb meid õnnelikuks, kuidas ei peaks meie neid wastu armastama! Sama lugu on ka meie armastusega Jeesuse wastu. Meie oleme õnnelikud, et ta meid armastab, ja et meie tohime teda wastu armastada. Waadake meie pildi peale, kuidas lapsed Jssandat armastawad. Ja kes teda armastab, sellel on igawene elu, see ei ole mitte enam selle maailma pärast waid taewariigi pärast, kus Jeesus kuningaks on, sellel on

kodumaa seal ülemel taemas. Jeesust armastama, see on taewatee, see on algus ja ots.

Runingas Salomoni õpetuse sõnades (peatük 8, salm 17) seisab: „Mina armastan neid kes mind armastavad, ja kes mind aegjaste otsivad, leiavad mind.“ Need lapsed meie pildi peal on Jssandat aegjaste leidnud ja kui meie kõige nende laste peale mõtleme igast rahvast ja keelest, kes Jssandat on otsinud ja leidnud, mis juur hulk rahvast see on, mis nüüd Jssanda juures on, kes neid juba esimeses lapsepõlmes ristmises on enese juure kutsunud ja neid õnnistanud. Nende hulka tahaksite teie wist ka saada? Kui teie seda tahate, siis pange need sõnad tähele: „Mina armastan neid kes mind armastavad, ja kes mind aegjaste otsivad, leiavad mind.“ Jeesust armastada, teda otsida, teda mitte patuga ja ülekohtusega kurvastada, see on taewariigi tee.

Nus aasta algab. Kes teab, ehk on meie wiimane aasta. Mõtleme oma taewase kodumaa peale. Ärgem unustagem, kui wäga Jssand meid armastab. Otsigem teda aegjaste palwega, sõnakuulmisega wanemate ja õpetajate wastu, otsigem teda palawa armastusega. Olgu tema sõna meile püha, kuulgem seda nagu räägiks Õnnistegija ise meiega, ja ärgem olgem mitte ütsipäinis kuuljad, waid ka sõna tegijad.

Weel ükskord ütleme: „Armastage Jeesandat
Jeesust, siis ta ütleb ka teie kohta: „Nii=
jugu ste päralt on Jumala riik!“

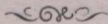
Helde, armastaja Jumal õnnistagu teid roh=
keste ka uuel aastal!

Sakjakeelest G. G.

Nööri-kuu.

Wanaema: Lapsed unustage und,
Täna tuleb tähtjas tund,
Millal meie elu-aja
Wahеле saab selge raja,

Siis teil' näitan fuldsed lehte
Uue aasta õnne tähte.

Lapsed: Kell ju kaksteist ära löi,
Uue aasta sisse tõi.
Ella ema ütle meile,
Magu lubasid ja heile,
Kus see kallid fuldne leht
Uue aasta õnne täht?

Wanaema: „Püha kiri — fuldne leht,
J e e s u s ainus õnne täht!“

T. Friedemann.

Küünla-kuu.

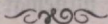
Eht küll wäljas külm on kõle,
Waljust wingub tuule wile,
Siiski rahwast rõõmustab,
Mehi metsa meelitab,

Toomad kaugelt tarbe puud,
Kiitvad külma küünla kuud.
Lapsedki ei tuppa jäe,
Ligidal on libe jää,
Lasevad seal luudel liugu
Kelgul kõrge hange kaudu;
Seega teha karastavad
Oma meeli rõõmustavad,
Muidu jääksid kurwaks koolis
Nagu kanad kitsas toolis. (puuris)
Aga pange tähel' nüüd:
— Muidu mõistetakse teil' süüd —
Sõnakuulelikud olge,
Seatud ajal koju tulge. I. J.

Vaastu-kuu.

Ülestõusmise laul.

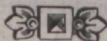
Halleluuja! Jeesus elab,
Surm ja pörgu võidetud!
Taewas nii ka maa peal kõlab,

Rus on iial kuulunud :
Ülestõusnud elutooja
Jeesus elab, Halleluuja!

Halleluuja! Haud on tühi,
Ära leina asjata,
Waid ja filmad kuiwaks pühi,
Rääkimata rõõmuga,
Sest et tõusnud on ju Looja
Jeesus elab, Halleluuja!

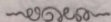
Halleluuja! Ärge nõudke
Surnuist enam elawat,
Jüngeritega waatma jõudke,
Ruhu üttes minewat:
Taewas on see elutooja,
Jeesus elab, Halleluuja!

J. Bergmann.

Düri-kuu.

Praegu oli ilus ilm,
Rõõmuft läitis laste film;
Aga tõusnud tuule hoog,
Waljum wihu wihma woog

Lapsi läbi leotab,
Roju poole kihutab.
Lapsed nii siin ilmas on,
Nõõm ka kõige suurem õnn,
Kiidaks seda iga suu,
Jkka jäeb ta Jüri-kuu. T. J.

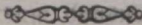

Lehe-kuu.

Usfitene furma sängist
Ärtand uue eluga,
Lendab õhus, waba mangist
Bibliit' ime iluga.
Taimed tõusnud musta mullast

Ehitanud Maarjamaad, —
Sitsewad nii õrnast, hellast,
Et sa imeks panna saad.
Nüüd wõid wäljas lüüa lusti,
Puude wilus wiibida ; —
Aga kuule, kõigest kästi,
Mõtlemä sind õppida :
Keske ussikehe surmast
Hüüdis uuest elama,
Pani kõhna, teha karnast,
Siidi fulgis lendama ?
Keske toonud tuhat karwa
Lehed lilled mulla seesst ? —
Seda järele siin arwa, —
Tunne loojad tema tööst.
Teda usu — siis saad armust
Taewa riiki pärima ;
Tõuseb, ussikehe põrmust,
Igaweste elama. I. J.

Jooni-kuu.

Rohelise rohu wäljal
Nüitjad, noored, nobedad,
Kõrgel kõrtel, heinal haljal,
Näitke nutu pisarad ;

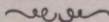
Aga kes siin kõrtest küsib,
Kuuleb lisse leinamist.
Enne, kui wastihu wäsi,
Otsib omal hingamist, —
Kui ju päike alla wajub,
Rahwal rõõm ja rammu kaub
Ja kõik toju kipuvad, —
Siis kui kuuleks igast taarest
Digamise healega
Hüüdma igast põesa äärest:
„Niitja — niidetud saad ka!“

T. J.

Heina-kuu.

Rui su kündi, külwi Jumal,
Õnnistanud helbeste,
Anna auu ja tänu Temal,
Kes full jägand rohkeste.

Oled Isa armu hoolt
Tunnud, püüa omalt poolt
Et saad rikkaks, rõõmsaks andjaks,
Baestel' heldeks hoole kandjaks.

Siis su kiitus pole keeles,
Tänu tühjas sõnades;
Kui pead waesi wendi meeles,
Näitad armu tegudes:
Siis sa kogud warandust
Taewa, tõsist pärandust,
Kus ei foi ja rooste rikku,
Ega wargad ligi tikku. T. J.

Leikuse-kuu.

Õigel ajal õuna süüa
Ja ka muile ära müüa:

Kõhtu, kuffurt kosutab.

Rui ja wara wargfelt wõtab,

Ribedast küll siis ja nutab,

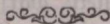
Rui ta kõhtus kipitab.

I. F.

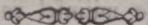

Wihkli-kuu.

Wali tuul ja wihma sadu
Rihutab nüüd kütid kodu,
Jahi lusti lõpetab.
Jäetmaal jänes argsel sammul,
Wäsinud ja wiimisel rammul

Wõsu warju upitab;
Paksu põesa sisse peidab,
Sambla fangi ennast heidab, —
Elu hoitud, peastetud. —
Kui su mõtted murrab maru,
Toob su teedel teise aru,
Ja su rõõm saab rifutud;
Ära näita nukrad nägu,
Laida mitte Looja tegu,
Nagu sünniks liiga full'.
Tea, et on siin maailmas
Loomasi mis sinu filmas
Alwad — Loojal loos küll;
Tema toimetab neil' toitu,
Balmistab neil' warju paiku,
Muretsheb nii kõike eest.
Ühelt wahel rõõmu wõtab,
Teisel seega elu jätab. —
Kõikile teeb õigust tõest. T. J.

Wiina-kuu.

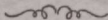
Juul tõrge kübar peas,
Seisab sirgelt teiste seas,
Wõtab isa kepi kätte,
Kutsus õed ja wennad ette,

Algab oma õpetust —
Pahurpidi raamatust.
Küll see mõnus mängiks oli,
Aga pärast polnud nali.
Zufu koolist tulles nuttis,
Kodu emale ka kurtis :
„Miksal saatsin targemaks,
Et saaks põli paremaks!“
„Alga ikka palwega,
Spi ise hoolega,
Ära anna järele,
Siis su soov saab sihile.“
Zufu mõttis ema nõuu,
Pärast päris seda auu :
Kooli katsel kiitust sai, —
Küla koolitajaks jäi. I. J.

Valwe-kuu.

Raarel, Rusti, kermes käes,
Raiuwad nüüd metsa sees;

Uga pange tähel' mehed
Puid, kell' selged furma tähed :
Ruiwand, kõwer, ladwata,
Suur kui seisab — suguta
Wõi mis waewab wäHEMAID;
Raiuge ta SEDAMAID! — T. F.

Jõulu-kuu.

Sa püha, kallis Jeesuke,
Sa tulid meile, lastele,
Meid pidid puhtaks pesema
Ja omaks lasteks tegema.

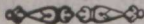
Maailm kõit istus pimedas,
Sind Jsa meile läkitas:
Meid valgustama tõega
Ja õnnistama armuga.

Oh püha, kallis Jeesuse,
Su sündimise päew on see,
Seepärast kõige ilma peal
On täna lastel hea meel.

Meid õnnista, ma nooruke,
Mu süda, Jeesus, puhtaks tee,
Mu hingest pattu kauta,
Mind eluweega jahuta.

Mull anna tõsist alandust
Ja kasvata ka armastust,
Et püha nagu inglise
Su juure saaksin taewasse.

Sakfateelest R. E. Malm.

Missioni tööst.

(Matt. 28, 18—20).

Minule on antud kõik meelewald taewas ja maa peal. Seepärast minge ja tehke jüngeriks kõik rahwas ja ristige neid Isa ja Poja ja Püha Waimu nimel ja õpetage neid pidama kõik, mis mina teid olen käskinud. — Ja waata, mina olen igapäew teie juures maailma otsani.

„Mission, missiooni töö, missionärid, neid sõnu olete teie wist ju mittu korda kuulnud, ja nii palju on wist ka igauks sest asjast meeles pidanud, et kus missiooni tööst räägitakse, seal räägitakse ka ikka paganatest. Missionäridel on paganatega tegemist, see on teada. Et aga meie maal paganaid ei ole, siis on wist mittu teie seas, kes weel mitte õiete ei tea, mis missiönäridel paganatega tegemist, ega teagi õiete, mis sõna „p a g a n a d“ tähendab. Muudugi teada, nad ei wõi siis ka mitte missiooni tööd armastada ega selle eest palwet ega tööd teha.

Sellepärast oleme meie ettewõtnud, teile weikest missiooni lugu jutustada ja lühidelt missiooni tööst seletada.

Nüüd lugege weel üks kord läbi piiblisalm Matt. 28, 18—20, mis pealkirjaks oleme pannud, ja kes seda salmi weel peast ei mõista,

see õpigu seda selgeks. Sealt ei leia teie küll mitte sõnu „mission“ ega „pagan“, aga siiski räägib ta ka sest asjast, mis meie ajal missiooni tööks nimetatakse.

Meie Jeesand Jeesus Kristus, kui ta risti surma ja ülestõusmise läbi kõige maailma halastajaks, õnnistajaks ja wägewaks Jeesandaks oli saanud, ennegu ta taewa Isa juure tagasi läks, kutsus oma jüngrid kogu, kuulutas neile, kui suur tema riik ja wägi on, öeldes: „Minule on antud kõik meelewald taewas ja maa peal“, ja andis neile käsku „tehke minu jüngriks kõike rahwast.“ Jeesuse jünger on aga see, kes teda armastab, kes tema riigis tema all elab ja teda teenib igaweses õiguses, wagaduses ja õnnistuses. Jeesuse jünger on niisugune, kes on õppinud pidama kõik mis Jeesus on käskinud, kelle juures tema tahtmine sünnib „nõnda kui taewas“.

Meie Jeesand ütleb niisuguse kohta: Minu lambad kuulwad minu healt ja mina tunnen neid ja nemad käiwad minu järel. Ja mina annan neile igawest elu, ja nemad ei saa elades hukka ja ükski ei wisa neid minu käest. (Joh. Ev 10, 27 ja 28).

Kuidas nüüd aga pidid apostlid seda forda saatma, et kõik rahwas Jeesuse jüngriks saaks? Kui meie kuulame, et wägew kuningas nõuu on wõtnud, kõik maailma kuningriigid oma walitsuse

alla heita; siis tuleb ehmatuse meie peale, sest et meie teame: nüüd hakavad tema sõjaväed wälja minema ja sõdima ja palju inimesi ära tapma, ja põllusid äratallama ja majasid ärapõletama. Kui aga Jeesus seda käsku annab: tehke minu jüngriks, minu alamaiks kõik rahwast, siis ei ole ühtegi kurja karta. Sest Jumal ei ole oma Poja mitte läkitanud maailma, et tema maailma pidi huffa mõistma, waid et maailm tema läbi pidi õndsaks saama. Ja meie Jssand Jeesus Kristus ei läkita oma julasid mitte sõjasega tapmise riistadega kõik maailma riigid ära mõitma, waid ta ütleb: tehke neid minu jüngriks, see on: tehke, et nemad mind armastawad. Ning see mõib ainu üksi nõnda sündida, et nad kuulutawad meie Jssanda Jeesuse Kristuse armastust, et tema meie eest on surma läinud ja on meid nõnda oma püha kallil were ja ilma süüta kannatamise ja surmaga peastnud ja lunastanud kõigest patust, surmast ja kurati wäest. Seepärast ei anna Jssand muud käsku, üteldes: ristige neid Issa ja Poja ja Püha Waimu nimel, ja õpetage neid pidama kõik, mis mina teid olen käskinud.

Et meie maal inimesi ristitakse ja õpetatakse pidama, mis Jeesus on käskinud, seda teie teate. Sest teie ise olete ristitud, ja teid endid õpetatakse, ja seda teewad teie wanemad, seda teeb

foolmeister ja õpetaja ja jeks on meil piibel ja katekismus, foolid ja kirikud. Kõik seda ei nimeta meie mitte missiooni tööks. Aga nüüd on Jssand ju õelnud: tehke jüngeriks kõik rahwast; ja waata, maa peal on weel palju niisugust rahwast olemas, kes weel ühtegi piiblist ega katekismusest ei tea, ega tunne, et meil Ennis-tegijat on, kes meid õndsaks teeb. Nad on niisugused, nagu ka meie esiwanemad wanal ajal olid: nad kummardawad ebajumalaid, nad hüüawad appi puust ehk rauast ehk kivist tehtud kujusid, mis ei wõi kuulda ega abi anda. Nad on paganad. Neid tahab Jssand Jeesus ka õndsaks teha, neid tahab tema ka jüngeriks teha. Seepärast peab ka neile Jumala sõna kuulutatama. Ja waata, seda nimetatakse missiooni tööks, et paganaid Jeesuse jüngeriks teha; ja need, kes oma isamaad mahajätawad ja kaugele wõõrale maale lähewad Jumala sõna ja armu kuulutama, need on missionärid. Seda on siis missionäridel paganalega tegemist, et nad neid peawad ristima Jsa ja Poja ja Püha Waimu nimel, ja neid õpetama pidama kõik, mis Jssand meid on käsinnud. Ja jeks peawad nemad selle rahwa keelt õpima, kelle juure nad tulewad, nad peawad püha kirja ja katekismust nende keele ümberpanema, peawad kirikuid ehitama, Jumalateenistusele ja koolisid, et rahwas õpiks Jumala sõna lugema, ja muud.

Nüüd oleme lühidelt seletanud, mis missiooni töö on. Lõpetuseks peame veel wastust andma selle küsimise peale: kes peab seda tööd tegema? Kelle hooletks on Issand seda tööd jätnud? — Kõik need, kes on õpinud pidama, mis Issand on käskinud, kõik need, kes Issa meie palwes südamest paluvad: tulgu meile sinu riik ja sinu tahtmine sündigu kui taewas nõnda ka maa peal. See ei tähenda mitte, et kõik peawad õpetajateks ehk missionärideks saama, see ei ole võimalik ning igauks ei kõlba jaks ka mitte. Aga see tähendab, et kõik peawad aitama, et Issanda käsk saaks täidetud. Laps ei wõi veel õpetaja ega missionär olla, aga ta võib ka aidata, et Issanda riik saaks wäljalautatud, kui ta seda aga armastab, ja kui ta omalt poolt kõige hoolega õpib pidama kõik mis Issand käskinud.

Kes Jumala riiki ja missiooni tööd armastab, see arwab nõnda: ma küll ise nüüd ei wõi missionär olla, aga ma tahan aidata, et missionärid taastamata oma tööd wõiksid teha. Neil on abi tarwis, et nad sinna saaksid reisida, et nad elumajapid ja koolisid ja kirikuid saaksid ehitada, jaks tahan ma omalt poolt nii palju kui jätšan aidata. Neil on Jumala abi tarwis, et kiskjad elajad ja mere tuuled ja tigebed inimesed neid hülga ei saada, neil on Jumala õnnistamist tarwis, et paganad nende kuulutamist

waistu wõtaksid, seepärast tahan ma nende eest
palwet teha, et Jumal neid aita ja õnnista.
Seda peab see tegema, kes Jumala riiki ja oma
Õnnistegijat armastab. Seda tehkem ka meie,
sest et Jssand meid õndsaks on teinud ja olgem
rõõmsad tema tõutuse pärast: Waata ma olen
igapäew teie juures maailma otsani.

Anna Dahoma.

Kellel Ahwrika maal teekond on, see ei leia seal mitte nii häid teesid, nagu meie maal on, waid ta peab enamiste käima, kus sõidu teest

Reisijad neegrid.

ühtegi pole näha. Küll on wähest teeradasid leida, kus kaupmeeste teeseltsid enamiste käiwad,

aga seal pead sa mäält ülesse ja alla, üle kün-
gaste ja riingaste käima, ehk wahest kõrbest läbi,
kus wihmase aja järel mehe pitkune rohi kasvab,
kus kuuma palawa põudse suwe aja järel kõik on
ärakõrmetatud ja ärauiwanud. Siis korraga on
paks metsarägastik, siis jälle jõgi sind tatistamas,
ja silda pole kusagilt leida. Võid õnneks ar-
wata, kui kuiw aeg on olnud, aga kui wihtane
aeg oli, siis katsu, kuidas sa superdades ehk uju-
des uppumistest peased.

Rõige sellega mõtaks ehk tubli teekäija leppida,
aga üht asja on nende teede juures näha, mis
ristiinimese südant peab väga haledaks tegema
ja seda soowimist tema sees äratama: oh et
Muhamedlaste walitsus warsti siit kauks ja risti-
usu walgus ka neile selgeste paistaks. Nende
kaupmeeste jäljedes käies, leiad sa suurt hulka
inimeste luid tee ääres wedelemas. Need ini-
meste luud jutustawad sellele, kes Ahwrika maa
asju tunneb, ütlemata suurest wiletsusest, mis
selle maa rahwa peal rõhub, nimelt: orja kaup-
lusest, mille läbi iga aasta tuhanded inimesed
hulka läinud ja weel nüüdki hulka lähewad.

Ilma kartuseta, ilma midagi kurja aimamata
elab mõni külarahwas ühest päewast teise.
Waata, korraga öö ajal piirab Mohamedi usku
Arablaste salk küla ümber, nad wistawad tule-
lonta majakeste katuste peale, mis uiwanud leh-

tedest ja kõrkjatest on tehtud, ja kui inimesed ehmatuses unest ärkavad ja wälja jooksewad, siis lasewad nad püssidega mehi maha, aga poissa

Sööjad neegrid

ja naesi ja lapsi mõtawad nad kinni, seuwad neid kõitega kofku ja wiimad ära. Kui orja kütide salk suur on, siis saawad nad wähest ka

meestest jagu. Kõik mangid pannakse kahetseks faelaga puu ikkesse, mis mõlemalt poolt kahetseharulise hargi sarnane, ühest puu ikkest teise on kõied ja nõnda peavad waesed jooksuma Arablaste kõrvas, kes enamiste ratsa sõidavad. Toitu ja puhkamist näewad nad wähe. Kui nende piinajad ka elewanti luu otsijad on, siis peavad need waesed warastatud inimesed pealegi leitud elewanti luid pea otsas mere randa kandma, kus nad siis nagu kauba asi, kui orjad saawad ära müüdnud. Palju surewad tee peale, aga mis sest? Kui orja kütid näewad, et nende aru liig wähenenud, siis rööwivad jälle möödaminnes küla tühjaks, ja suurendawad oma karja. Teekäijad keskmise Ahwrika maal tunnewad niisuguste kaupmeeste teesid selgeste inimeste luudest, mis tee ääres kõrwe liivas päewatamad, need on waeste orjade luud, keda tee peal, kui nad wäsimuse pärast ei jõudnud edasi jooksta, ikkest peasteti, pistnoaga rinnast läbi pisteti ja maha jäeti.

Selle hirmsa kaupluse wastu on kõik Europa maa riigid, kellel asumaid Ahwrikas on, ju mitu kümme-konda aastat mõidelnud, aga weel ei ole ta täieste arahäwitatud saanud. Mere rannas, iseäranis lõuna ida pool on nad seda teelda saanud, aga süda Ahwrikas, põhja ja põhja ida pool, kus Mohameedlased (Araablased) walitsewad, on seda nüüdki palju leida.

Arwata wiiekümne aasta cest, kui see hirmus kauplus alles õitses, oli missioni = piiskop Macenzie, üks Inglismaa mees, kelle süda halastusest ja armastusest waeste paganate wastu põles, ferd keskmines Ahwrikas reisismas. Jala käis tema ja ta seltsis ei olnud muud, kui mõned Ahwrika maa mehed, kes tema asju kandsid. Ta püüdis ranna poole minnes, õige tee peale jääda; juhatajaks olid temale inimeste luud, mis tee ääres tihti olid näha. Sansibari linna tahtis ta minna, aga weel oli temal mitme päewa teed ees, siis leidis ta kuuma liiwa peal raskestes haawatud Neeгри naest, kellel weikene laps süles. Macenzie jäi seisma, püüdis naest joota ja ta haawasid finni siduda, aga teine ütles: „see on liig hilja.“ Terwe päewa oli ta omas weres fange jänuga, ilma abita maas olnud, sest saadik kui orja kütid teda seia mahaloönud, sest et ta oma lapsesga ei jõudnud edasi käia. Pistnuga ei olnud mitte küllalt sügawassee tunginud, seepärast oli temal nii pitkaldane surmapiin. „Mu silmad on kustunud,“ ohkas tema, ja ma pean sest elust lahkuma. Armas walge mees, peasta mu laps, mu weike Dahoma!“ — „Ole julge,“ wastas Macenzie, „su laps peab minu laps olema“ — Siis heitis naene hinge, ja piiskopi teenrid katsid teda liiwaga finni. Piiskop Macenzie aga wõttis weikesse musta farwa, mõneaastase tütarlapse, kes pea nalga

oli furnud, oma õlade peale, ja kandis teda neli päewa, kunni nad Sansibari linna said. Rord jõudsid nad laia jõgawa jõe ääre, mille kaldad täis wett olid, nõnda et nad pidid läbi ujuma. Siis sidus Macenzie lapse rätifuga oma selga ja sai Jumal tänatud ujudes teise kaldale.

Ilma õnnetuseta said nad Sansibari linna, seal ristis ta lapse, kellele ta nime „Anna Dahoma“ oli pannud, ja andis teda kristliku naesele kaswatada. Aga ta waatas ise sagedaste lapse järele, armastas teda wäga ja rõõmustas lapse tarkuse ja ärga waimu üle. Kui laps kaheksa aastaseks saanud, siis oli piiskopil teekäimist Kapstadt linna. Ta wõttis Anna Dahoma kaasa ja pani teda sinna Inglis-kooli, et ta koolitajaks saaks õpetatud ja siis ise abiks wõiks olla, selle oma maa lapsi ja naesterahwast õpetada kõik mis Jeesus meid on käskinud. See lootus on ka täide läinud. Anna Dahoma oli wike ja hoolas ja sõnakuulelik koolilaps ja kui ta koolist läbi käinud, oli ta palju aastaid koolitajaks, teda kõik koolilapsed armastasid, ja teda kõik, kellel temaga tegemist oli, auustasid ja kalliks pidasid. Nõnda kandis Macenzie heategu weel kaua, pärast tema surmaga, head wilja.

Kui kord keegi Anna Dahoma wastu ütles: „mull on rõõm nähes, et teie nii suure armas-

tufega ja hoolega oma tööd teete," siis vastas ta naeratades: „kui ma meele tuletan, kuidas ma waene orjalaps kristliku heateu läbi olen peastetud surmast ja paganate pimedusest, ja olen Jumala armu läbi Õnnistegijat leidnud, siis ei wõi ma ju teistwiisi, waid pean armasutst üles näitama ja aitama, nii palju kui ma mõistan ja jõuan.“

U Õ g e s.

Kirjeldus loodusest. H. Wagneri järele C. A.

Tammepuu on tugew, wägew mees, sinilillele on alandlik lapsuke, õunapuu on lahke, andejagaja peremees, aialilled ehtehimulised neiud, aga nõges laimatud kurjategija.

Magu kunagi kurjategija, on ta aianurkadesse ja põõsastesse peitu pugunud, ja läheb ainult fääl ülelâte, kus korrapidaja film ja wirgad käed puuduwad. Juba ta wälimine fuju on ähwardaw. Tumedalt waatab ta päält, kuidas teised taimed oma õisi awawad, kuna tema ladwas ainult hallrohelisted kobarad ripuwad — iluta, lõhnata. Ei ükski mari, ei ka wili ei walmi ta ladwas, millega linnud oma poegi sööta wõitsiwad. Ja häda sellele, kes ettemaatamata ta külge puutub! Kui lapsed põõsastistku lähewad, kas lillefesi, ehk magusaid maasikaid noppima,

fiis kõrwetab kuri nōges k̄äsa ja nägu, punased
rafud tekivad ihu pääle ja kibe walu testab kaua!

Kuid mis armad ja nüüd sellest, et meitest
eemal Ida-Indias niisugused nōgesed kaswawad,
mis nii kangesti kõrwetawad et k̄äsi nädalate
kaupa paistetanud on ja rāngasti walutab, nii
et mõnikord nōgesest kõrwetatud liige äralõigatud
peab saama, sest et muidu surm āhwardab.

Kuid misjuguſte sõjariistadega walmistab kuri
nōges seda walu? Need suured hambad, mis ta
südamefarnaseid lehti ümberpiirawad, ei tee seda
mitte, ehk küll nad nii āhwardawalt ju otſa
waatawad. Beenikeseb karmad katabad nōgese
wart ja lehti. Iga karm on seest õõnes ja otſast
teraw. Nagu odad seisawad nad püsti, kuid et
nad nii weikſed on, ei panda neid tähele! —
Nende karmade terawus ei ole mitte weel kõige
pahem. Ka roosil ja kibuwitsjal on terawad
okkad, kuid kui nad pistawad, on ka walu warsti
mööda. Iga nōgese karm on aga seest kibe
hapu-kihwtiga täidetud, see tungib terawa karm
otſast haawa sisse, karm ots on abras ja
murdub kergeſti ära, ja see wedelik, mis karm
seest ihunahasſe woolab, teeb kibedat walu. Küll
see wõib hirmus kihwt olla, mis nendes wõõra-
maa nōgestes peidus on, et nii weike jagu, mis
neis waewalt nähtawates karmakestes olemas on,
juba inimest suure waluga surmata wõib!

Nüüd küsib mõnigi, nõgest waadates: „Mis tarwis on Jumal niisugust umbrohtu loonud?“

Rõige päält on nõges oma walusa kõrmetamisega kui wali foolmeister, kes seda nuhtleb, kes midagi õppida ei taha. Kui keegi ainult neid taimesid tähele paneb, mida ta süüa võib ja teiste päale pilkugi ei heida, siis sunnib wali nõges, plaksu ta käe päale andes, kohe ka teisi asju ligemalt vaatama, mis päale marjade aia ääres seisawad.

On nüüd keegi nõgestest kõrmetatud jaanud, siis andis Jumal talle ka mõistuse, rohtu ja abi leida, mis valu vähendawad. Iga laps teab, et nõgese kõrmetamise wastu hää on, niisket mulda päale panna. Inimesed ei oleks ialgi nii palju kaunisid ja kasulisi asju wälja uurinud ja ülesleidnud, kui neid mitte igasugune häda selleks ei oleks sundinud. Nii on nõges ka sellest omast kohast kaasa aidanud. On koguni leitud, et nõgesekihwt jooksjahaiguse] wastu hääks rohks on.

Tihhti on nõgese lehtedes auksid näha. Siis leiad ja ka lehe alumisel poolel musti tõukusi — inetud nagu nõges isegi. Nad sõiwad lehtedele augud sisse, ilma et see teraw toit neile kahju oleks teinud, ja nad ei taha koguni teist toitu, waid nälgiwad jurnuks, kui neilt nõges ära mõetaks. Nõges toidab neid suureks ja paksuks, nii et mõne nädali pärast imeilus firju liblikas wälja

tuleb, kes mett otsides lillesi lillesse lehmib. Seda ilusat wärmirikast liblikat mõib küll nalja pärast nõgese-õieks nimetada, mida ta suurte ja weikeste rõõmuks kaswatab.

Nõgese lehed ei ole mitte üksi tõukudele toiduks. Ka inimesed ostawad neist maitsewat toitu walmistada. Sieti noored nõgesewõsud, mis waewalt nina mulla sees wälja pistawad, saawad nopitud, pestud, weega keema aetud, siis peenikeseks lõigatud ja lihaleeme sees pehmeks keedetud. Maitsew roheline supp warasel kewadel.

Nõgese pikast warrest, millel kõwad kiud nagu linal ja kanepil sees on, tehtakse ka lõnga ja kujukatsse kotiriiet.

Mis arwad sa nüüd nõgesest? On ta weel sinu meelest kurjategija, mis ainult inimeste nuhtluseks loodud? Kas ta ei ole näpunäiteks, et nii mõnigi asi, mis päält näha paha, ometegi häa on, kui sa teda ligemalt tähele paned, ja et sa mitte liig wارا asjade üle otsust ei tee, kes oma hädust mitte kohe silmanähtawalt wäljeks tattedeks ei tanna.

Jõulu kellad.

Enne Jõulupuu all jutustanud R. v. G.

Kallis jõulu aeg oli käes. Lumi kattis maad paksu, walge kattega kinni, taewa külles rippusiwad raskeid hallid pilwed, kõik loodus näi-

tas magawat, ainult inimeste seas oli rõõmus tegemus, igaüks walmistas ennaft pühade wastu, ja lapsed ütlesid rõõmuga: Wiis päewa, siis tuleb jõulu õhtu!

Tallinn oma wana halli müüridega oli otsegu pühade ehtes, kõik katused, seinad ja platsid walged ja puhtad, turu peal ja uulitsates kõik kohad kuusepuid täis. Plats Jaani kiriku ees oli metsa sarnane, noore kuuse puude wahel kadusid talupojad saanidega ja kauplejad filma eest ära. — Mitu poisikest hulkusid puute wahel, pakkusid ennaft kauplejatele, ostetud puud kandma, ja kui ükski nende abi ei tarwitanud tegiwad kõikjugu kõerust. Ka weike kahetsa aastane Hans käis jõulupuid waatamas, aga ta käis pittamisi ema kae kõrwal, ta sinised silmad ei olnud täna nii rõõmsad kui muidu, jah, oli selgeste näha, et ta oli nutnud: Hansul oli täna üks õnnetuse päew, ta oli palliga kogemata afna ruudu katki wisanud, ükski ei olnud seda küll näinud, aga wanemate küsimise peale oli Hans seda ise tunnistanud — ja oli isa käest peksa saanud. Aga mis kurwastus kestab kaua kui jõulud ukse ees? Wähe haawalt hakkas Hansuke emaga ja oma õe Liisiga rõõmsaste juttu ajama. Ema oli lahke ja laste palumise peale läks mitu korda nendega puude wahel edasi tagasi, ta wõis rahul olla, ta wanem tüttar Miili oli kodu, ta oli lubanud

põrandat küürida ja kõik tallitada, sest homme oli wiimne Kristuse tulemise püha.

Miili aitas emat hea meelega, ema oli wälja minnes tema pead silitanud ja ütelnud: „Sa oled mu wirt ja hoolas tüttreke,“ ja Miili tahtis emale näidata, et ta tõeste niisugune oli, ta küfitas põrandal, nühhis ja pühkis funni kõik kohad puhtad ja ilusad olid. Ja selle juures oli meie tubli kaheteistkümnene aastane töötegija nii rõõmus, et ta wähesti tööd seisma jättis ja laulis:

Oh sa õnnistaw, oh sa rõõmustaw
Püha kallis jõulu aeg.

Nüüd oli plitka walmis, ta waatis ümber-
ringi ja oli wäga rahul oma tööga, iseenesega
ja kõige maailmaga. „Küll ema saab mind
kiitma“ mõtles tema. Seal tumodi peal magas
wana must kass, „oh ja wa' laisk, ma tahan
sind äratada,“ hüüdis Miili naerdes ja wiskas
nuustiku, mis temal just käes oli kassi pähä.
Aga waat, nuustik ei läinud mitte kassi waid
lambi pihhta ja see kuffus praginal põrandale.
Miili ehmatas ja waatas filmad wees kat-
tise lambi peale. Kass ehmatas ka, silitas kä-
paga oma nurrkarwa ja wahtis oma kollaste
filmadega otsegu pilkades Miili otja. Miili süda-
mes tõusis tuline wiha, aga mitte iseenele ja oma
hooletuse, waid ilmasüüta kassi wastu. „Oh
ja pahanduse kott,“ kisendas tema, „meie uus
lamp, mis nüüd ema ütleb?“ Ta wõttis luud
kätte ja läks kassi kallale, kes aga lipsti afnast
välja hüppas. Miili süda läks iffa raskemaks,
mis nüüd parata? Ema annaks küll andeks kui
Miili aga tahaks andeks paluda, aga seda tema
ei tahtnud, ema oli alati ütelnud, et Miili hea
laps olla ja emale abiks — ja nüüd! „Ei, ei,
tunnistada ma ei wõi, teine kord ma seda enam
ei tee.“

Kui ema tagasi tuli ja kattise lambi nägi, üt-
les Miili, ta olla alla hoomi läinud ja kui ta
tagasi tulnud, olnud lamp põrandal katki, ehk
kass seda teinud? Ema pani seda küll imeks,

aga ta oli alati oma lapsi õpetanud tõtt rääkima, ja Miili ei olnud enne mitte waletanud, seepärast uskus ema teda ka seekord, ta õhtas aga: „kahju, hirmus kahju, poolteist rubla maksin selle lambi eest.“ Laps lõi punaseks ja wesi tõusis tal silmi, ta ei lausnud sõna ja hakkas klaasi tükkia korjama. — Miili südamel peale jäi koorem, kui teised lapsed ammu magasid, mõtles tema. „Seal magab Hans rahuga ja naeratab weel unes, ehk ta küll täna witsa sai, ja mina — oh oleksin parem warsti tunnistanud, aga nüüd on hilja, nüüd on hilja!“

*

*

*

Kui Miili teisel hommikul filmad lahti tegi, olid Liisi ja Hans juba ülewal, nad hüppasivad särki wäel laua ümber ja laulsid mitmel wiisil ühte puhku: „Weel neli päewa, weel neli päewa, siis on jõulu päew, siis on jõulu päew!“ Miili tahtis ka laulda, aga ei, ta jõudant rõhus raske kivi — tema jõulurõõm oli kadunud, ja laulda ta ei wõinud.

Pärast lõunat saatis ema kõik kolm last linna tädi juure, aga kui lapsed Saia uulitsale jõudsid, oli tädi korteri ukse lükkus, tema oli wist kirjufu läinud. Lapsed pöörasid ümber ja läksid pakkamisi iga afna ees seisatades koju poole. Remad olid juba Promenadi peale jõudnud, kui Jaani kirjufu kellad hakkasivad kirjufulisi

koffu hüüdma. Hans jäi seisma ja ütles õe käest finni hoides: „Oh Liisi, ma armastan kiriku kellaid, aga ma tahaks teada, mis nemad räägivad.“ Liisi kuulab silmapilgt, siis ta ütles: „Ma kuulen üsna selgeste, et nemad hüüawad: „Tulge, tulge, tulge Minu juure.“ „Jah, seda nad hüüawad,“ ütles Hansuke, „ma olen ka weikeste laste koolis õppinud, et Issand Jeesus ütleb: „Tulge Minu juure.“ Miks Miili sõna ei lausunud? Miks wenna rõõm teda wihaseks tegi? Ta ei kuulnud kiriku kella healest mitte lahket hüüdmist, ta kuulis ühtepuhku: „Häbi, häbi, häbi.“

Nüüd kuuldi ka Kaarle kiriku kella healt, ja Hans küsis uudishimulikult: „Noh Liisi, mis Kaarle kiriku kellad räägivad?“ Liisi kostis: „Neid hüüawad: „Kiitus, kiitus, kiitus olgu Jumalale.“ „Ma tahaks ka seda keelt õppida, mis kiriku kellad räägivad,“ ütles Hansuke, „kust sina seda õppisid, Liisi?“ Liisi naeris, aga ei wastunud ühtegi. „Mis teie lobisete,“ ütles nüüd Miili paha meelega, „kiriku kellad ei räägi ju mitte midagi.“ Aga Miili ei rääkinud tõtt, kiriku kellad räägivad iga inimesega, kes neid kuuleb, aga nad ei ütle mitte kõikidele üht ja sama, Miilile nad ei ütelnud täna muud kui: „Häbi, häbi, häbi;“ tema kuulis seda, ehk ta küll ei olnud tahtnud. Lapsed olid tükk maad edasi jõudnud, ja nüüd kuuldi cemalt Olewí kiriku selget

sügamat kella healt. Hans jäi seisma ja hüüdis rõõmsaste: „Ma mõistan mis nad räägivad, Olewi kiriku kellad hüüavad: „Amen, Amen, Amen!“ Waene Miili, mida rõõmsamaks Hans ja Liisi saavad, seda raskemaks läks tema süda. „Nüüd olge ükskord wait,“ ütles tema kareda healega ja hakkas rutemine edasi sammuma. Liisi hakkas Hansu käest kinni ja ütles: „Mis sull õieti wiga on, Miili, sa oled nii tige, ja mõne päewa pärast on Jeesuse sündimise päew“ Miili ei kostnud midagi, kõik kolm jäid wait ja läksid edasi. Nad olid juba kodu ligi, kui Wene kiriku kellade hele heal neile wastu kostis. Hansuke sositas Liisi kõwa: „Armas Liisi, ütle mulle, mis Kasanski kiriku kellad hüüavad, neil on teine heal kui meie kelladel, ma ei tohigi suure healega küsida. Miili on nii hirmus tige.“ Liisi mõtles üks filmapilt, siis tema hüüdis suure healega: „Nüüd ma tean, Kasanski kiriku kellad hüüavad: „Rõõmustage, rõõmustage, rõõmustage.“ Miili kohkus, ta kuulis kella healt, aga see helises waljuste tema kõrwu „waletafid, waletafid, waletafid,“ ta pistis jooksmas, wend ja õde taga järel, ja jookstes said lapsed koju oma weikse maja ette Sibula külas (Weite Palesnoi uulitsas). Lastel oli kodu weel palju jutu ajamist sellest, mis kiriku kellad räägivad. „Ema,“ ütles Hans, „Miili ütles, et kellad ei lausu sõnagi, aga meie kuulime selgeste, mis nemad ütlesid,

kas nemad ei räägi siis mitte kõikidega?" Ema kostis: „Nemad räägivad küll iga ühega, aga mitu inimest ei pane nende healt tähele.“ Miili oli väga vaikne, ja kui ema küsis, mis temal wiga, kostis ta: „Mul on peawalu.“ Lapsed ja wanemad olid ammu magama heitnud, kui Miili weel rahuta ennaft oma sängi peal edasi tagasi keeras, ta kuulis ikka weel firiku kellu: „häbi, häbi, häbi“ — ja selle wahel kisedasid Wene firiku kellad: „waletasid, waletasid, waletasid.“ Miili tõmmas teki ülepea, et seda healt mitte enam kuulda — aga healed hüüdsiwad ühtepuhku edasi; ja kui Miili wiimaks magama jäi, nägi tema unes firikufellu, kes ligemale ja ikka ligemale tulid. „Nüüd tulewad kallale,“ mõtles Miili, ja ehmatusega ärkas ta ülesse. Tuba oli pime ja kõik vaikne, rahuliste hingasid waned, õde ja wend. Miili pani oma pea padja sisse ja nuttis fibedaste.

*

*

*

Hans oli mitu korda ütelnud: „Aeg läheb nii hirmus pikkamisi edasi enne Jõulu.“ Aga wiimaks olid need neli päewa ometi mööda ja oodatud jõulu õhtu käes. Kui nüüd wanemad lastega firiku läksid ja kellad hüüdsid, siis hüppas Hansuke rõõmu pärast ja ütles: „Tulge Minu juure, tulge Minu juure!“ jah tuleme, Jeesand Jeesuke, meie tuleme.“ Miili aga mõt-

les: „Ega Jssand mind ei hüüa. Aga kui nüüd kirikus kuulutati sest suurest rõõmusest, mis kõige rahwale peab saama, siis ta pani käed risti ja palus: „Jssand aita, ma tahan Su juure tulla, aga sein on wahel, ma ei saa.“

Jumalateenistus oli ammu lõpetatud, kirikuliised olid kodu jõudnud ja küündlad jõulupuu

külles põlesid — aga Miili süda oli raske ja rahuta: „Kes teab, miks küündlad täna mu hästi ei põle, täna mu pole sugugi nii ilus,“ ütles tema. Liisi ja Hans hüüdsid üheskoos: „Nii ilus kui täna mu pole veel olnudgi!“ Jsa küsis: „Mis sull wiga on Miili, et sina täna ei laula, ja laulsid muidu nii hea meelega.“

„Kael on haige,“ kostis tütarlaps, „ma ei wõi laulda.“ Seeford rääkis ta tõtt, kael oli temal kui finni seutud, laulda ta ei wõinud, ta oleks tahtnud nutta. Jsa wõttis Piibli raamatu ja luges Luuka Ewangeliumist teisest peatükist Kristuse sündimisest, ja kui ta raamatu finni pani, siis

laulsid nemad: „Et tulge, oh lapsed ja ruttage nüüd.“ Kui nad viimase salmi laulsid: „Sest võta oh Jeesus me' südamed nüüd, Sull ohvriks neid toome, oh kauta süüd, siis palus Miili südames: „oh kauta süüd“ ja katkus viimised sõnad teistega koos laulda:

„Oh pühitse, puhasta, õndsaks meid tee
Et sinuga taevasse jõuaksime.“

Küündlad jõulupuu külles olid ammu juba kustunud, wanemad ja lapsed olid sõõnud ja walmistafid magama heita kui weike Hans ütles: „Waata Jsa, wana Jisaki jõulupuu põleb weel, tema toast paistab weel walgus.“ „Wana Jisakil ei ole jõulupuud,“ wastas isa, „Jisak on juut.“ „Kas siis juudil jõulufid ei ole?“ „Ei ole, armas laps, neil pole ei jõulufid, ega ülestõusmise, ega nelipühi.“ „Aga isa, Jisak on nii wana, ta pea on üsna walge, kas tal tõeste ei ole ilmafki jõulu rõõmu olnud?“ küsis poisike ja waatas haledaste isa filmi. Jsa raputas pead ja Hans õhtas raskete ja ütles: „Jsa, kas ja lubad et mina wa' Jisakile oma õuna wiin, siis on tal ometi üks rõõm.“ „Mine peale,“ ütles isa, „kui sina weike arg ei kardad üksi üle pimeada hoowi minna ja wanamehe tuppa astuda.“ „Ei kardad,“ ütles Hans ja pistis suure punase õuna, mis ta ristiemä käest saanud, tasku. „Dota weel,“

ütles ema, „ma annan sull' weel kruusi täie sooja teed, see teeb wanamehele wiist rohkem rõõmu.“

Hans wöttis kruusi kätte ja läks, aga kui ta teinepool hoowi wana juudi ukse ees seisis, siis tussus ta süda kõwaste; aga ta mõtles, et wanamehel iialgi jõulurõõmu ei oln'd ja kopputas. Kui wastust ei tulnud, lükkas tema jalaga ukse lahti ja astus sisse. Tuba oli külm ja pime, muud kui akna peal põles lamp; wanamees oli woodis, pikkad walged juuksed kuskusiwad temale filmi ja peaaegu katsiwad ta kahwatanud nägu finni, juured mustad filmad waatasiwad haledaste, nagu Hans mõtles, ähwardawalt, poisi peale. „Urge pange pahaks, ema saadab teile kruusi teed, sest et täna Jeesuse sünnimise päew on,“ ütles Hans kartlikult. Haige sirutas kae wälja ja wöttis kruusi poisi käest wastu, wanal mehel oli külm ja tahtis juua, aga wesi, mis kannu sees akna peal seisis, oli külmetanud. Hans seisis woodi juures ja waatas kuidas wanamees pikkamisi jõi. Siis oli seitse last olnud, muißt olid furnud, muißt Amerika maale wälja rändanud, — kus nad nüüd olid? — uksti ei kannud wana üksiku mehe eest hoolt. Ja nüüd tuli see wõõras poisike, pealegi ristiinimene, ja tahtis wanakesele rõõmu teha, sest et Jeesuse sünnimise päew oli. Wana Juudi filmad lätsid tumedaks, kui tema teed juures ütsifilmi poisikesel filmi waatas. Hansu süda tussus waljumine, ta

fartis wanameest suure musta filmadega, kes nii imelikul viisil ta peale waatas. Hansul tuli nutu magu suhu, aga nutta ta ei tahtnud mitte, siis tuli talle meele, et ema alati ütles: „Laul ajab nutu ära,“ ja poisike mõtles, „ehk see teeb wanamehele rõõmu, ja ajab pealegi nutu ära, ma tahan laulda.“ Bea kostis poisi selge heal ütsikust waitsest toast läbi.

Ma tulen taewast ülewelt
Häid sõnumid toon teile sealt
Neid toon ma teile rõõmuga
Neid tahan mina kuuluta.

Üks laps on täna sündinud
Kuis ammuft ajast tõutud
See kaunis ilus lapsuke
On teie rõõm ja kallid õnn.

Wanamees kuulas, üks imelik liikumine käis ta südamest läbi. — „Kuis ammuft ajast tõutud,“ oh Jisak tundis neid tõutusi küll, mis prohveti Jeesaja raamatus on lugeda ühesamas peatükis wiindamas salmis: „Üks laps on meile sündinud, üks poeg on meile antud, kelle õla peal ta walitsus on, ja temale pannakse nimi: „Imelik, nõuandja, wägew Jumal, igawene Isa, rahuwürst.“ Mis siis, kui ometi poisikesel õigus peaks olema, ja see ammu oodatud kuningas, see rahuwürst tõeste juba tulnud? Hansuke laulis edasi kõik laul otjani, ja waata, lauluga tuli temal julgus ta-

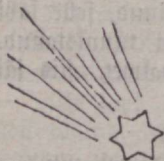
gasi. Laul oli lõpetud ja kuuus wanamehe
käes tühi ja veel seisis Hans woodi juures ja
waatas kaastundlikult haige juudi peale; selle
südames aga kõlas veel laulu heal: „Üks laps
on täna sündinud, kuis ammuft ajast tõutud.“
Nüüd astus poisj ligemale, tõmmas õuna
taskust, pakkus seda Jisakile ja ütles: „Ärge
pange pahaks, ma tõin teile ka ühe õuna.“
Wanamehe silmad läksid niiskeks, ta ei suudand
õuna wastu wõta, poisj pani õuna teki peale,
wõttis tühja kuuusi kätte ja läks minema, kahe-
wahel kas wanamehel nüüd jõulu rõõmu ol-
nud wõi mitte. Kui Hans oli ukse kinni pannud,
wõttis juut õuna pihusse ja waatas imeteledes
ümberringi — kas ta oli unenägu näinud wõi
kas oli tõeste wõeras poisjite tema juures käinud?
Ükski ei olnud wana Jisraeli mehele armas-
tust näidanud, hult aega juba oli ta üksi,
kus olid tema oma lapsed, miks nemad isa eest
hoolt ei kannud? Kust tuli sell poisjitesel see
ootamata armastus? Jeesuse sündimise päew,
— „Üks laps on täna sündinud, kuis ammuft
ajast tõutud. Kui kaua oli wana Jisak Jisraeli
kuninga tulemist ootanud ja nüüd, kas ta siis
ometi juba oli tulnud? — „Kuis ammuft ajast
tõutud!“

Kell oli ammu üksteist lõõnud aga meie weike
fõber Hans ei saanud magada, ta pani oma pa-
lawa pea ema sülle ja nuttis: „Jisaki papal pole

ialgi jõulu rõõmu olnud, ja ta on juba nii wana.“ Ema silistas poisikese pead ja ütles „palume Issandat et ta Jisakid aitaks.“ Ja Hans palus, palus Jisaki eest ja ka teiste juutide eest et Jeesus ka neile annaks jõulu rõõmu maitse-
feda, pärast palwet uinus pois magama. — Ema kuulas — mis see on, kesti nutab, aga see ei ole mitte Hans, ta hingab ju rahuliste isa kõrwas. „Miili,“ küsis ema tasailukest, et isat mitte äratada, „mis sull wiga?“ „Oh ema, nüüd on jõulu õhtu läind, mis aga ükskord aastas tuleb ja mull pole rõõmu ühtegi.“ Nüüd wiimaks läks tütarlapse süda lahti ja ta tunnistas emale kõik, kuidas ta lambi oli katki teinud ja pärast waletanud, mis kirikukellad temale olid ütelnud, ja kuidas ta Jeesuse juure ei wõinud tulla, sest et sein wahel olla. Ema andis Miilile andeks ja näitas temale kui palju waewa ja valu ta iseenesele oli teinud, selle läbi et ta mitte warsti oma süüd ei tunnistanud. Wiimaks tegiwad mõlemad koos palwet, siis jäi tuba koguni waikses.

Sest wõta oh Jeesus me' südamed nüüd
Sull ohwriks neid toome, oh kauta süüd!
Ja pühitse, puhasta, õndsaks meid tee,
Et Sinuga taewasse jõuaksime.

Rui rõõmsaste läks meile perekond teisel hommilul firiku, ja kui kella healt kuuldi, küsis Hans: „Kas ta hüüab juutisi ka: „tulge, tulge?““ „Ta hüüab kõiki, kes tahavad tulla“, kostis ema, „sest nõnda on Jumal maailma armastanud.“ Miili hakkas ema käest finni ja ütles: „Nüüd ma tean, et ta mindki hüüab, ja ma tahan tulla.“ Jah, sein mis Miilit tulla ei las'nd oli maha langenud. Mis läbi? Andeksandmise läbi, mis ta Jumala ja inimeste käest oli palunud ja saanud. Rui meie sõbrad firikust koju tulid, seisid majaperemees wärawa ees ja ütles: „Mõtelge, mis täna ööse on juhtunud, wana juut, kes all toas elab, on ära surunud, ma leidsin teda furnult woodis, üks õun oli tal pihus. Ma saatsin juba juudi õpetajale sõnumed.“ Jah wana Jisaki usuwennad tulid ja lugesid tema fangi juures pittad, pittad palwed, aga ükski ei kahetsenud tema surma; ja kui kolmandamal päewal puusärki ära kanti, ei leinanud ükski tema järel — aga wärawa taga seisid Hans ja nuttis, poisike ei teadnud, et üks walguse tiir Betlemma laudast wana Jisraeli mehe surma woodi peale oli langenud.

Nääri laupäewal pandi küündlaid jõulupuu tülles jälle põlema, lapsed olid waga rõõmsad

ja ei wäsinud lauldes, ka weike Hans oli luba saanud keskööni ülewal jääda, aga wiimaks kippus ometi uni peale, ja kui isa piibli raamatu lahti tegi, siis langes Hansu pea laua peale, isa aga luges pakkamisi suure healega Luukase ew. 2. peatükist 21. salmist, ja pool unes kuulis tuffuja poisike, kuidas lapsukesel kahetsamal päewal templi wiidi, kuidas temale jeda armsa nime Jeesus pandi ja kuidas Simeon ja Hanna Jumalat kiitsid. Kui selgeste seisid kõik magawa lapse silma ees, Joosep Mariaga ja Jeesuke wana Simeoni süles, kes pikkas walges riides kiritus altari ees seisid — aga imelik Simeonil oli wana Isaaki nägu, muud kui filmad olid teised, mitte nii kurnad, nad läikisid rõõmust. Äkitselt kadusid kõik need armsad pildid Hansu eest, ta lõi filmad lahti — isa oli piibli raamatu finni pannud, aken oli lahti ja kaugele kuuldi kiritu kellad, mis wana aasta wiimisel tunnil inimesi palwele hüüdsid. Täna õhtu hüüawad kõik kellad „Amen, Amen“ ütles Miili, isa aga pani käed risti ja kõik laulsid:

Amen, Amen, Amen
Jeesu nime kiitkem,
Meie Issand oled Sa,
Esimene, wiimne ka.

Ja kiritukellad hüüdsid „Amen, Amen“.

Piibel on meie kompas tormisel elumerel.

Armsad lapsed, kas teate, mis asi kompas on? Kui Teie Tallinnas ehk muidu mere ääres elate ja laewu olete näinud, siis olete ka kompasest kuulnud. Sest ilma niisuguse riistata ei lähe ükski laew mere peale. Väljaspidi näib kompas peaaegu tunni-kella ehk uuri moodi olevat, sest tal on näitaja, — aga tunni-arude asemel leiad ja tema pealt taewa kaared. Veel pane tähele, et näitaja mitte nagu uuril numbroid mööda edasi ei jookse, waid tema näitab ainult põhja poole, nagu ei oleks temal mitte rahu, kui ta ots mitte põhja naba poole ei ole pöördud. Jumal on temale selle jõuu sisse loonud, nagu lindudel igatsust, sügise sooja lõuna maale lennata. Nõnda on kompase nõelal alatine igatsus põhja poole. Seda wäge, mis sel liht raudnõelakesel sees on, nimetawad inimesed „magneedi wäeks“.

Kust see tuleb, et magneedi nõel ifka põhja poole tippub, ei tea weel ükski inimene. Muud kui seda teame, et see Jumalast nõnda on loodud. Ja iseäranis laewamehed on seepärast tänulikud Jumala wastu; sest kui neil kompas ligi on, wõiwad nad julgeste mere peale wäljaminna ja ka pimedal ööl, kui ükski taewa täht ei paista, näitab kompas tüüri mehele selgeste ära, kuhu

ja peab laewa pöörma, sest magneedi nõel kippub ju ifka põhja poole, puhugu tuul kust-tahte küllest.

Armsad lapsed! Meie maapealne elu on ka laewa käigu sarnane pimedal tormisel ilnamerel. Ja kes ükskord rahu randa tahab saada ja mitte suurel merel äraeksida, sel peab kompas ligi olema.

Mis kompas see aga on?

See kompas on piibel ehk Jumala sõna, millest meie laul ütleb:

Rui taewas pilwes, torm on kängem
Saab kompas hooljast' waadatud!

(L. r. 321, 4).

Nõnda kui magneedi nõel ifka põhja poole, nõnda näitab ka piibel ifka Jumala poole.

Oh peaks ta ka sinu südant igawese magneedi wäega täitma, mis sind alati elawa Jumala poole tõmbaks! Seepärast õpi teda aegaste tundma, et sa elumerel ei eksiks!

Nii kaua, kui sa kodu oled ehk koolis käid, on weel wanemad ehk koolmeistrid sinu laewufese tüürimehed. Nende peale loodab sa. Aga kui sa suuremaks kaswab, tuleb pea lugu kätte, et ise oma laewa tüürimees pead olema. Häda sulle, kui siis ei ole õppinud kompast tähele panema! —

Ma olen alati näinud, et lapsed laewa käigu ajal heal meelel tüürimehe kõrwal tahawad seista ja kompase peale waadata.

See raamatukene ja eelseisaw juhataja, mis sulle iga päewa jäuks ühte püha-kirja tükti näitab, olgu siis ka sulle näpunäiteks, et sa õppiksid hoolast kompast waatama ja oma elulaemukest õieti rahuranna poole tüürima. Setš aidatu sind Jumal! —

Kui sa iga päew hoolega need pühakirja tükid loed, mis siin juhatakse, siis tuletad sa selle juures ka alati oma 5 katkismuse peatükki meele. Need oled sa maaft madalast õppinud ja näed, et ka need kuskilt majalt ei ole mõetud, kui Jumala sõnast, ja et nemad sellepärast ka muud ei ole, kui vähem kompas, ja see on suure piibli-kompase järel tehtud, aga muidu vähem, et lapsel tervem ja lihtsam oleks nende pealt waadata, kuhu ta peab elulaemukese tüürima, et rahu-randa saada. Ja nüüd jälle nägemiseks seal:

„Kus lõpeb tuul ja torm ja ahastus
Ja kojutab meid elu-rõõmustus.“

(L. 492, 3).

A. Solst,

Andru kiriku õpetaja.

Esimene peatükk.

Käsuandmine.

Januar

1.	2. Moſ. r. 19, 1—13.
2.	" " 19, 17—25.
3.	Matt. ew. 22, 34—40.

Esimene lükk.

4.	2. Moſ. 20, 1—4 ja Saul 135, 15—21.

a) Jumalat kartma.

5.	Tan. 6, 1—9.
6.	" 6, 10—18.
7.	" 6, 19—28.

b) Jumalat armastama.

8.	1. Joän. 4, 7—15.
9.	" 4, 16—21.
10.	Joän. ew. 14, 15—24.
11.	Mark. 12, 28—34.

d) Jumala peale lootma.

12.	Tan. 3, 1—7.
13.	" 3, 8—18.

Januar

14. Tan. 3, 19—27.
15. " 3, 28—33.
16. Taweti laul 118, 1—13.

Teine käft.

a) Keeld: Needma.

17. 2. Sam. 16, 5—14.
18. " " 19, 16—23.

Wanduma.

19. Matteuse ew. 5, 33—37.
20. Markuse ew. 14, 66—72.

Lausuma.

21. 1. Sam. 28, 1—14.
22. " " 28, 15—25.

Waletama ja petma.

23. Apostlite teg. 5, 1—11.

b) Käst: Appi hüüdma.

24. 2. Kuningate r. 20, 1—11.
25. Jes. 55, 6—13,
26. Taweti laul 86, 1—17.
27. Taweti laul 27, 7—14.

Paluma.

28. Lusa ew. 11, 5—13.

Januar

Riitma.

29. 2. Mos. 15, 1—10.
30. 2. „ 15, 11—21.

Tänama.

31. 1. Mos. 8, 15—22.
Weebr.

1. Lusa ew. 17, 11—19.
2. Daweti laul 100, 1—5.

Kolmas käst.

a) Sõngamise päewast.

3. 2. Mos. 31, 12—17.
4. 5. Mos. 5, 12—15.
5. 2. Mos. 16, 1—12.
6. 2. Mos. 16, 13—21.
7. 2. Mos. 16, 22—31.
8. Markuse ew. 3, 1—6, Lusa ew.
14, 1—6.

b) Reeld: Üra põlga jutlust ega Jumala sõna.

9. Efsiel 20, 10—16.

d) Käst: Kuule ja õpi heal meelel.

10. Lusa ew. 10, 38—42.
11. Apostl. teg. 8, 26—40.

Vebruar

12.	Tameti laul 84, 1—13.
13.	" " 92, 1—16.
14.	" " 122.

Neljas käst.

a) Reeld: Ära põlga ega
vihasta.

15.	Emef. 6, 1—8.
16.	1. Peetr. 2, 13—18.
17.	2. Sam. 15, 1—12.
18.	2. Sam. 18, 1—18.

b) Käst: Muusta, teeni.

19.	1. Mosj. 45, 1—15.
20.	1. Mosj. 45, 16—28.
21.	1. Mosj. 46, 1—7 ja 28—30.
22.	Luka ew. 2, 41—52.
23.	Joannese ew. 19, 25—27.

Viies käst.

a) Reeld: Ära tapa.

24.	1. Mosj. 9, 1—6.
25.	1. Mosj. 4, 3—16.

b) Käst: Mita ja tee head.

26.	Luka ew. 10, 30—37.
27.	Matteuse ew. 5, 21—26.
28.	" " 5, 38—48.

Märts

Kuues käsk.

a) Reeld: Ära rifu abielu.

1. Matt. 5, 27—32.

2. Mark. 6, 14—29.

b) Ela käsinaste ja puhtaste.

3. 1. Peetr. 3, 1—14.

4. 1. Peetr. 1, 16—25.

Seitsmes käsk.

a) Warandusest.

5. Mark. 10, 17—31.

6. Öpet. sõnad 30, 7—9.

b) Reeld: Ära warasta.

7. Jofua 7, 1—15.

8. " 7, 16—26.

9. 2. Kun. r. 5, 1—14.

10. 2. Kun. r. 5, 15—27.

11. 1. Sam. 2, 12—17.

12. 1. Sam. 3, 1—14.

d) Käsk: Mita kaswatada ja hoida.

13. Mark. 2, 41—44.

Märts

Kahetsas käst.

a) Keelest.

14. Jaf. 3, 1—6.
15. Jaf. 3, 7—18.

b) Keeld: Ära waleta.

16. Ewef. 4, 25—32.
17. 1. Moos. 27, 1—18.
18. 1. Moos. 27, 19—29.
19. 1. Moos. 27, 30—44.
20. Taaweti laul 15, 1—5.

Ära peta (äraandmine).

21. Matt. 26, 14—25.
22. Matt. 26, 47—50.
23. Matt. 27, 1—5.

Ära peksa keelt.

24. Matt. 7, 1—5.

d) Käff: Kosta ligimese eest.

25. 1. Sam. 19, 1—7.
26. 1. Sam. 20, 1—16.
27. 1. Sam. 20, 17—33.

Märts

Ühetskas ja kümnes käst.

a) Keeld: Ära himusta.

28.	1. Mos. 3, 1—6.
29.	1. Kun. r. 21, 1—16 ja 23. 24.
30.	1. Tim. 6, 6—12.

b) Käst: Manitse, et nad paigale jäewad.

31.	5. Mos. 22, 1—4 (äraetšind loomi tagasi wiia).

April

Kümne käsu lõpu sõna.

1.	1. Mos. 6, 12—22.
2.	1. Mos. 7, 1—10.
3.	1. Mos. 7, 11—24.
4.	Luka 19, 41—44.
5.	5. Mos. 11, 26—32.
6.	5. Mos. 28, 1—6.
7.	5. Mos. 28, 15—29.
8.	1. Kor. 13, 1—13.

Teine peatükk.

Usust.

9.	Ebrea r. 11, 1—7.
10.	Joan. ew. 20, 24—31.

April

11.	Rom. 3, 22—31.
12.	Rom. 10, 9—17.
13.	Marf. 9, 14—22.

Sumalašt.

14.	Jefaja 45, 5—8.	(Sumal
15.	Laul 90, 1—6.	
16.	Joan. 1, 1—5	(igawene
17.	Jobi r. 38, 1—11.	} Rõigewägewam
18.	" 38, 12—21.	
19.	" 38, 22—30.	
20.	" 38, 31—41.	
21.	Jef. 40, 12—24.	
22.	" 40, 25—31.	} Sumal näeb
igaspoole,
teab fõif.
23.	1. Kun. 8, 22—27.	
24.	Laul 139, 1—6.	
25.	" 139, 7—12.	
26.	" 147, 1—6.	} Selde
27.	" 103, 1—13.	
28.	" 103, 14—22.	
29.	" 147, 1—20.	
30.	" 145, 8—21.	

Eñmene õpetus.

Mai

a) Sumal on meid loonud.

1.	1. Mos. 1, 1—13.
2.	1. Mos. 1, 14—23.

Mai

- 3. 1. Mos. 1, 24—31.
- 4. 1. Mos. 2, 1—14.
- 5. 1. Mos. 2, 15—25.
- 6. Saul 104, 1—18.
- 7. „ 104, 19—35.

b) Jumal hoiab.

- 8. Matt. 6, 24—34.
- 9. „ 10, 28—33.
- 10. Saul 23.

d) Jumal walitseb.

- 11. Saul 91, 1—16.
- 12. Jeesaja 43, 1—7.

e) Minu kohus.

- 13. Kol. r. 3, 16—25.
- 14. Rom. 11, 33—36.

Teine õpetus.

a) Mina usun Jeesuse Kris-
tuse jisse.

- 15. Ap. teg. 4, 5—12.
- 16. Jes. 9, 1—7; 1. Joh. 1, 4—9.

Mai

Tema on Jumala ainus poeg.

17. Mark. 1, 1—11.

18. „ 9, 2—9.

19. Matt. 21, 1—11.

20. „ 21, 12—17 ja 22, 41—46.

Saadud Pühast Vaimust.

21. Luka 1, 26—38.

Ilmale toodud neitsist Mariaist.

22. Luka 2, 1—14.

23. „ 2, 15—21.

Rannatanud.

24. Matt. 26, 57—68.

25. „ 26, 69—75.

26. Mark. 15, 1—13.

Risti löödud.

27. Mark. 15, 20—37.

Surnud ja mahamaetud.

28. Mark 15, 38—47.

D. ai

Alia läinud põrgu hauda.

29. 1. Peetr. r. 3, 18—22.

Üles tõusnud.

30. Luf. 23, 55—24, 12.

31. „ 24, 13—35.

Juuni

1. „ 24, 36—53.

Üles läinud taewa j. n. e.

2. Ap. teg. 1, 1—12.

Sealt tema tuleb.

3. Matt. 24, 1—13.

4. „ 24, 14—28.

5. „ 24, 29—39.

6. „ 24, 40—51.

7. „ 25, 31—46.

b) Mis see on?

Jeesus on tõsine Jumal ja tõsine inimene.

8. Ebrea r. 1, 1—14.

9. Joann. ev. 1, 1—14.

10. Joann. ev. 6, 60—71.

11. „ „ 7, 25—36.

12. „ „ 7, 37—53.

13. „ „ 8, 12—20.

Juuni

Prohwet.

14. Lufa 4, 14—30.

15. Matt. 11, 1—6.

Ülem preester.

16. Ebr. r. 5, 1—10.

17. " " 8, 1—13.

18. " " 9, 1—10.

19. " " 9, 11—22.

Kuningas.

20. Bil. 2, 9—11.

21. Joan. ew. 18, 28—38.

Minu Isjand.

22. Rom. 14, 7—12

Mina olen ära kadunud ja hukka mõistetud.

23. 1. Moſ. 3, 1—13.

24. 1. Moſ. 3, 14—24.

25. Lufa 19, 1—10.

26. 1. Tim. 1, 12—17.

Seſt Jumal on püha (ei mõi pattu ſallida).

27. Jeſaja 6, 1—7.

28. Laul 50, 16—23.

Juuni

Patt.

29.

Rom. 5, 12—21.

30.

Rom. 6, 12—23.

Juuli

Surm.

1.

1. Kor. 15, 55—58.

Kuradi wägi.

2.

Ebr. 2. 11—18.

Tema on mind lunastanud.

3.

Kal. r. 1, 4—7.

Ei mitte kulla ega hõbedaga, j.n.e.

4.

1. Peetr. 1, 18—25.

5.

Jes. 53, 1—12.

6.

Laul 22, 1—12.

7.

„ 22, 13—22.

Jumal an armastus.

8.

Mika 7, 18—20.

9.

Nutulaulud 3, 22—33.

Seepärast, et mina tema oma j.n.e.

10.

2. Kor. 5, 15—21.

11.

Joan. ew. 10, 22—30.

12

Joan. ilm. 7, 9—17.

Olub ja walitseb igaweste.

13.

Joan. ilm. 1, 1—8

14.

„ „ 1, 9—20.

Juuli

Kolmas õpetus.

15. Joel 3, 1—5.
16. Jes. 44, 1—5.
17. Ešet. 36, 25—32.
18. Joan. ew. 14, 15—31.
19. Ap. teg. 2, 1—13.
20. " " 2, 14—36.
21. " " 2, 37—47.

a) Rutsumine.

22. Rom. 10, 13—21.
23. Joan. ew. 1, 35—52.
24. Matt. ew. 22, 1—14.
25. Mark. 1, 12—20.
26. Jes. 55, 1—5.

b) Walgustamine.

27. Ewes. 5, 8—21.
28. Saul, 119, 103—112.
29. Saul, 51, 1—14.

d) Pühitsemine õige usu sees.

30. Rom. 3, 19—31.
31. Rom. 8, 1—16.

August

1. Rom. 8, 17—30.
2. " 8, 31—39.
3. Ewes. 2, 4—13.

August

4. Matt. 7, 13—23.

5. Luka 18, 9—14.

6. Bil. 4, 4—13.

e) Hoidmine dige usu sees.

7. Joan. ew. 15, 1—8.

8. " " 15, 9—17.

9. Kal. 5, 13—26.

10. Ewes. 6, 10—20.

Ristifogudusest.

11. Efel. 34, 6—16.

12. " 34, 17—31.

13. Joan. 10, 1—10.

14. " 10, 11—18.

15. Kolos. 1, 12—23.

16. Matt. 13, 24—30 ja 36—43.

Ülestõusmine.

17. Joan. 5, 21—29.

18. 1. Kor. 15, 1—10.

19. 1. Kor. 15, 12—28.

20. 1. Tessal. 4, 13—18.

Viimne päev.

21. Joan. ilm. 6, 9—17.

22. Mark. 13, 1—13.

23. " 13, 24—37.

August Uus taewas ja uus maa.

24. Jes. 35, 1—10.
25. Joan. ilm. 21, 1—8.
26. " " 21, 9—27.
27. " " 22, 1—9.
28. " " 22, 10—21.

Kolmas peatükk.

Palwest.

29. Paul 145, 14—21.
30. Matt. 7, 7—11.
31. Matt. 6, 5—15.
Sept 1. 1 Kuningate 3, 5—14.
2. Jona 2, 1—11.
3. 1. Kuningate 18, 17—29.
4. " " 18, 30—46.

Jeefuse nimel.

5. Joan. ew. 16, 23—33.

Dões ja waimus.

6. Joan. ew. 4, 19—24.

Gestpalwe.

7. 1. Timoteuse 2, 1—4.
8. Luka ew. 11, 5—13.

Sept.

9. 1. Moſeſe r. 18, 16—23.
10. 2. Moſeſe r. 17, 1—7.
11. 2. Moſeſe r. 17, 8—16.
12. 2. Moſeſe r. 33, 12—34.
13. Matt. 8, 5—17.

Jeesuſe eestpalwe.

14. Joan. ew. 17, 1—16.
15. „ 17, 17—26.
16. Ewesuſe r. 3, 14—21.
17. Aposſtl. teg. 12, 1—17.

Ja meie, kes ja oled taewas.

18. Joanneſe ew. 20, 11—18.
19. 1. Joanneſe r. 3, 1—3.
20. Jeſaja 63, 15—19.
21. Matteuſe 12, 46—50.

I. Pühitſetud ſaagu Sinu nimi.

22. Laul 111, 1—10.
23. Laul 115, 1—18.
24. Matteuſe 21, 12—16.

Jumala ſõnast.

25. Joſua 1, 7—9.
26. Laul 119, 33—40.
27. Jeſaja 55, 6—11.

Sept.

28. Ebrea 4, 9—16.
29. 2. Timoteuse 3, 14—17.

Kui Jumala sõna selgeste ja puh-
taste õpetatse ja meie ka pühaste
kui Jumala lapsed seda mööda
elame.

30. Kolossuse 3, 11—17.

Oktober

Aga kes teistwiisi õpetab ja elab.

1. Galatia r. 1, 6—10.
2. Roma 2, 17—24.
3. Jeremia 23, 25—32.

II. Jumala riigist.

4. Luth ew. 17, 20—25.
5. Markuse ew. 4, 30—34.
6. Matteuse ew. 13, 44—46.
7. Matteuse ew. 13, 47—52.
8. Paul 72, 1—11.
9. Paul 72, 12—20.
10. Paul 68, 1—11.
11. Paul 68, 12—24.
12. Paul 68, 25—36.
13. Paul 87, 1—7.

Missioni tööst.

Oktoober.

14.	Matteuse ew. 28, 16—20.
15.	Matteuse ew. 9, 35—38.
16.	Joannese ew. 10, 11—16.
17.	Laul 96, 1—13.
18.	Jesaja 49, 1—7.
19.	Jesaja 49, 8—18.
20.	Jesaja 60, 1—9.
21.	Roma 10, 12—21.

Israeli tagasitulek.

22.	Jesaja 52, 1—5.

III. Palwe. Jumala tahtmine
sündku.

23.	Laul 135, 1—14.

Jumala tahtmisest.

24.	Joannese ew. 6, 37—40.
25.	Matteuse ew. 26, 36—46.
26.	Luka ew. 9, 22—26.
27.	1. Peetruse 5, 5—11.

Oktober

28.	1. Moſeſe 45, 1—15 ehf 1—8.
29.	2. Moſeſe 14, 10—18.
30.	" " 14, 19—31.

Kurati maailma ja meie liha
tahtmine . . . keelab ja rifub.

Waid finnitab ja hoiab meid
kindlaſte oma ſõna ja uſu ſees.

31.
Nowemb.

1.	1. Teſſalonika 5, 18—24.

Jefaja 41, 8—14.

IV. Palwe. Igapäewaseſt leiwaſt.

2.	2. Teſſalonika 3, 6—13.
3.	Luka ew. 5, 1—11.
4.	5. Moſeſe r. 8, 6—10.
5.	" " " 8 11—20.
6.	Matteuſe ew. 6, 19—26.
7.	" " " 6, 27—34.
8.	Markuſe ew. 6, 32—34.
9.	1. Kuningate r. 17, 1—7.
10.	" " " 17, 8—16.

V. Palwe. Anna meie andeks
meie wölad.

Nowemb.

11.	Eseiel 18, 21—32.
12.	Matteuse ew. 9, 9—13.
13.	Laul 130.
14.	Lufa ew. 15, 11—32.
15.	Lufa 7, 36—50.
16.	Lufa 23, 33—43.

Kui ka meie andeks anname
oma wölglastele.

17.	Matteuse ew. 5, 21—26; 6, 14—15.
18.	Roma 12, 18—21.
19.	Matteuse ew. 18, 21—35.

VI. Palwe. Kiusamine heaga.

20.	1. Mosese r. 22, 1—9.
21.	5. „ „ 8, 1—6.
22.	Laul 139, 19—24.

Kiusamine kurbjaga.

23.	Matteuse ew. 4, 1—11.
24.	1. Petrusse r. 5, 8—11.

Novemb.

25. Jakobuse 1, 13—18.
26. Matteuse ev. 18, 6—9.

Meie palume et Jumal meid
tahaks hoida . . . et meie kum-
matagi wiimselt ära wõidame.

27. 1 Korintuse r. 10, 1—13.
28. 1 Peetruse r. 1, 3—9
29. Jakobuse r. 1, 2—12.

VII. Palwe.

30.
Detsemb.

Laul 34, 1—11.

1. Laul 34, 12—23.
2. Laul 42, 1—12.
3. Laul 126.
4. Ap. teg. 6, 8—15.
5. " " 7, 54—60.
6. Luka ev. 2, 22—32.
7. 2 Korintuse 5, 1—10.
8. Joannese ilmut. 3, 11—13.

Sest sinu pärast on riik ja wägi
ja auu igaweste. Amen.

9. Laul 145, 1—12

Tetsemb.

10. Paul 145, 13—21.
11. Ap. teg. 4, 21—31.

Neljas peatükk.

I. Mis on ristimine?

12. Matt. 3, 1—17.
13. Ap. teg. 19, 1—7.
14. Joan. 3, 1—13.
15. Joan. 3, 14—23.
16. Ap. teg. 8, 26—40.
17. Mark. 10, 13—16.
18. Jes. 44, 1—6.

II. Mis annab ehk saadab
ristimine?

19. Ap. teg. 2, 37—41
20. Kal. 3, 26—29.

III. Kuidas mõib mesi nii suuri
asju teha.

21. Tit. 3, 3—8.
22. 2 Kun. 5, 1—14: Ettetähendamine

Tetsemb.

IV. Mis tähendab niisugune weeristimine?

23. Kol. 2, 6—15.
24. Rom. 6, 1—11.

Viies peatükk.

25. 2. Mosese 12, 1—14: Ettetähendamine.
26. 2. Mosese 12, 15—28.
27. Lūka ew. 22, 7—23.
28. 1. Korintuse r. 11, 17—34.
29. Joannese ew. 6, 29—40.
30. Joannese ew. 6, 41—51.
31. Joannese ew. 6, 52—59.

Gind 10 kop.